

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ :
กรณีศึกษาตำบลบ้านต้อม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ผู้เขียน

นางสาวแพรว ตรีรัตน์

ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนภิญโญ ประธานกรรมการ
อาจารย์ ดร. สมชาย เดียวกุล กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ประหยัด ปานดี กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ กรณีศึกษาตำบลบ้านต้อม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ กรณีศึกษาตำบลบ้านต้อม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 2) เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ กรณีศึกษาตำบลบ้านต้อม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 3) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค ความต้องการ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ กรณีศึกษาตำบลบ้านต้อม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

รูปแบบวิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้แก่ ประชาชนที่อาศัยติดกับลำน้ำแม่ต้อมในตำบลบ้านต้อม จำนวน 260 คน และผู้นำชุมชน 8 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้การวิเคราะห์ทางสถิติ คือ t-test และการวิเคราะห์ ความแปรปรวนแบบทางเดียว (ANOVA)

ผลการศึกษา สามารถสรุปได้ดังนี้ คือ

- 1) กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลำน้ำแม่ต๋อมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
- 2) กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรในพื้นที่ลำน้ำแม่ต๋อมโดยรวมอยู่ในระดับมาก
- 3) การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกันในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ เช่น การปรึกษาหารือ การประสานงาน การดำเนินการ และการประเมินผล สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำมากกว่ากลุ่มอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับของการรับรู้ข่าวสารในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ เช่น การปรึกษาหารือ การประสานงาน การดำเนินการ การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่าง มีการรับรู้ข่าวสารในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำมากกว่าจะมีส่วนร่วมในด้านของการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แต่ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการรับรู้ข่าวสารในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำปานกลางมีส่วนร่วมในการประเมินผลไม่มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการรับรู้ข่าวสารน้อย และการรับผลประโยชน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข่าวสารในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำมากกว่าจะมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในด้านการปรึกษาหารือ การประสานงาน การดำเนินการ การรับผลประโยชน์ และการประเมินผลของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มที่มีความรู้ความเข้าใจต่างกันมีคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในด้านดังกล่าว ไม่แตกต่างกัน
- 4) สภาพ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ได้แก่ ประชาชนไม่สามารถอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำได้ด้วยตนเองจะต้องมีการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐจึงจะสำเร็จได้ ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ประชาชนขาดความร่วมมือในการเข้าร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำที่ชุมชนจัดขึ้น ประชาชนไม่มีอำนาจในการจัดการทรัพยากรน้ำในชุมชน และขาดการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

Independent Study Title People Participation in Water Resource Conservation :
A Case Study in Ban Tom Subdistrict, Mueang District,
Phayao Province

Author Miss Praew Triratana

Degree Master of Arts (Man and Environment Management)

Independent Study Advisory Committee

Assist. Prof. Dr. Ajchara Wattanapinyo Chairperson

Lecturer Dr. Somchai Teaukul Member

Assoc. Prof. Prayad Pandee Member

ABSTRACT

The study on “People Participation in water Resource Conservation: A Case Study in Ban Tom Subdistrict, Mueang District, Phayao Province” aimed at: 1) investigating the participatory levels of the public aforementioned in the conservation of water resource; 2) investigating the aforementioned public’s acknowledgement in the conservation of water resource; and 3) investigating problems, obstacles and needs as well as suggestions applicable for the public’s participation in the water conservation of Ban Tom Subdistrict.

The study was conducted quantitatively. Samples numbering 260 and 8 were local people living along the Tom River in Ban Tom Subdistrict and the local community leaders respectively. A set of questionnaire was applicable as the tool for data gathering. The data was analyzed and descriptively presented together with statistical techniques of frequencies, percentage, means and standard deviations. The correlations were tried with t-test and ANOVA.

The study showed that: 1) The samples had a part to play at fair level in conserving the water resource in Mae Tom water basin; 2) The samples were very much acknowledged of the water conservation in Mae Tom water basin and 3) The means differences between groups of

different careers on the conservation of the water resource were analyzed and found out that they were different; counseling, cooperating and implementing as well as monitoring aspects among other things were different. It was concluded that those employees who were government officials and workers of state enterprises had a part to play in conserving the water resource significantly more than any other groups did ($P < .001$). As for the means difference among sample groups categorized by acknowledging levels of information regarding the water conservation as far as different participatory aspects of counseling, cooperating, implementing, benefit sharing and evaluating were concerned, it was found out that the samples were significantly acknowledged of the information regarding the water conservation more than that of the participatory role in the water conservation activities ($P < .001$). However, those samples who were acknowledged of the information regarding the water conservation at fair level had similar level of participation as those samples who were less acknowledged of the information. As for the benefit sharing derived from the water conservation information, those who were more acknowledged of the water conservation significantly had more role to play in sharing benefits derived from the water conservation ($P < .05$). Respondents' participatory means and standard deviations of the participation as far as the aspects of counseling, cooperating, implementing, benefit sharing and evaluating among those samples of different means in acknowledging the participation were concerned, it was found out that they both showed insignificantly participating means; 4) Problems, obstacles and suggestions applicable for the participation in the conservation of water resource showed that the water conservation could not be solely handled but jointly conducted was suggested. The public did not cooperate well when certain water conserving activities held by the community. The public needed more handling power necessary for the water conservation in the community. Adequate budget was also needed for the conservation of the water source.